

Versie 10-10-2103

Samenhang in welzijnswerk

Welzijn Nieuwe Stijl

Gemeente Steenbergen

1. Inleiding

In de Nederlandse samenleving voltrekt zich een veranderingsproces. Van een verzorgingsstaat waarin de overheid veel voorzieningen garandeerde, groeien we naar een maatschappij met meer eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid van de burger. Al een aantal jaren blijkt dat de grenzen van de verzorgingsstaat zijn bereikt. Zowel in effectiviteit als in kosten. Met andere woorden: de zorg die wordt ingezet helpt onvoldoende en het wordt veel te duur.

1.1. Veranderende omgeving:

De transitie in het sociale domein als gevolg van de 3 decentralisaties, moet de fragmentatie in het ondersteuningsaanbod tegengaan, de omvang en de kosten van de verzorgingsstaat beperken en een bijdrage leveren aan de verdere ontwikkeling van de participatiesamenleving. Het gaat erom de druk op de specialistische voorzieningen in de tweede lijn te verminderen door vragen van burgers eerder te signaleren in de eerste en nulde lijn met hen het juiste antwoord/de juiste oplossing te vinden. Wij staan hierdoor in de gemeente Steenberg voor een nieuwe uitdaging als het gaat om zorg en welzijn, waarbij burgers, organisaties en overheid met elkaar leefbaarheid in de kernen borgen.

1.2. Veranderende gemeente:

De afgelopen periode is de gemeente Steenberg op verschillende beleidsterreinen al volop bezig met het anticiperen op deze veranderingen. We werken aan een kanteling naar meer welzijn en minder zorg. Het uitgangspunt hierbij is een integraal beleid waarmee we de positie van onze inwoners willen verbeteren. We willen een betere en goedkopere ondersteuning van burgers bij het zelfstandig participeren in de samenleving op verschillend gebied: maatschappelijke participatie, economische participatie, participatie binnen de eigen leefomgeving en klant- en beleidsparticipatie.

1.3. Veranderend welzijnswerk

Het welzijnswerk is in 1987, als eerste in het sociale domein, gedecentraliseerd van rijk naar gemeenten. Hierbij is zij onderdeel geworden van de ontwikkeling van het gemeentelijke sociaal beleid. Organisaties hebben zich op de lokale maat doorontwikkeld en er is een kleurrijk palet ontstaan aan grote en kleine organisaties met vrijwilligers en/of professionals.. Lokaal en bovenlokaal. Gesubsidieerd en eigen initiatief. Met de transitie van verzorgingsstaat naar participatiesamenleving wordt een andere positie en rol van het welzijnswerk gevraagd. Sinds 2010, na de evaluatie van de eerste 4 jaar Wmo, wordt gesproken over Welzijn Nieuwe Stijl.

1.4. Leeswijzer

In *hoofdstuk 2* wordt de veranderende omgeving van het welzijnswerk, veranderende gemeentelijke regie en veranderend welzijnswerk overheidsbeleid, verder beschreven. Hierin staan o.a. de doelen die de gemeente Steenberg heeft vastgesteld om het welzijn van haar burgers te verbeteren. Er is voor gekozen om in dit hoofdstuk de doelen vanuit de beleidsnota's niet alleen te benoemen, maar ook uitgebreider te beschrijven, omdat ze leidend zijn voor de verdere ontwikkeling van de samenhang in het welzijnswerk. In *hoofdstuk 3* wordt verder in gegaan wat deze veranderende omgeving betekent voor de organisaties die welzijnsactiviteiten en – diensten aanbieden. Dit hoofdstuk is in samenwerking met de in dit hoofdstuk genoemde organisaties tot stand gekomen. In *hoofdstuk 4* volgt een korte beschrijving van het plan van aanpak om te komen tot meer samenhang in het welzijnswerk. Ook dit hoofdstuk is samen met de organisaties geschreven.

2. Welzijnswerk in veranderende tijden

2.1. Veranderende omgeving van het welzijnswerk

De veranderingen in de samenleving hebben invloed op het landelijke en gemeentelijke sociaal beleid en hiermee op het welzijnswerk:

- a. De maatschappelijke vraagstukken zijn complexer geworden. Aandachtvragende situaties hebben vaak samenhang met andere terreinen. Zij vragen een aanpak die rekening houdt met al deze achterliggende factoren. Daarnaast is de samenleving meer geïndividualiseerd en is er een verscheidenheid aan leefstijlen ontstaan. Hierdoor beantwoordt een algemeen welzijnsaanbod niet meer in alle situaties aan de vraag. Maatwerk is steeds vaker nodig om tot oplossingen te komen.
- b. De rijksoverheid decentraliseert op grote schaal taken naar de gemeenten en de beschikbare middelen nemen in hoog tempo af. Het rijk wil de uitvoering van ondersteuningsvormen dichterbij inwoners regelen. Daarom geeft zij per 2014 en 2015 meer taken uit handen. De zogenoemde decentralisaties waar gemeenten mee te maken krijgen zijn: jeugdzorg, begeleiding uit de AWBZ, de Participatiewet en Passend onderwijs. Een gemeente staat dichterbij inwoners en is zo beter in staat om ondersteuning op maat en in samenhang te leveren. Met het overhevelen van de taken wordt tegelijkertijd flink bezuinigd op het budget. Gemeenten krijgen minder geld voor de taken dan het rijk en provincie eraan uitgaven. De gemeenten moeten alles dus heel efficiënt organiseren en keuzes maken over wat we wel en niet kunnen doen. Een omvangrijke operatie, waarbij veel partijen betrokken zijn.
- c. Een eerste stap in deze kanteling in denken en doen, was al gezet met de komst van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Met de invoering van deze wet is het *stimuleren van participatie en zelfredzaamheid* van alle burgers de centrale gemeentelijke doelstelling binnen het sociale domein geworden. Deze doelstelling loopt als een rode draad door de 3 decentralisaties van jeugdzorg (in combinatie met passend onderwijs), AWBZ en de participatiewet heen. Dit vraagt een transformatie van het hele sociale domein en de inrichting van de sociale infrastructuur.
- d. Vrijwillige inzet is enorm waardevol zowel op sociaal, economisch, democratisch als op dienstverlenend gebied. Vrijwillige inzet is de hefboom om te komen tot een veerkrachtige lokale samenleving waarin zoveel mogelijk burgers participeren. Burgers die in vertrouwen samenwerken met anderen en uit vrije wil diensten aan elkaar en derden leveren. Burgers die weer samen verantwoordelijkheid nemen voor de leefbaarheid van de wijk, omzien naar elkaar en naar kwetsbare inwoners. Wanneer meer burgers zit inzetten voor hun leefomgeving, vergroot dit de veerkracht van de samenleving.
- e. Vrijwilligerswerk is bij uitstek een terrein waar sprake is van spontaniteit en autonomie van de burgers zelf. Beleid en infrastructuur hebben een faciliterende rol om het potentieel aan menskracht zo goed mogelijk te kunnen benutten en ruimte te maken voor nieuwe typen van participatie. Op een manier die meer mensen in staat stelt om vrijwilligerswerk te doen. Op verschillende manieren en in verschillende levensfasen. Er zijn dingen die burgers helemaal zelf doen zonder dat de overheid of organisaties er aan te pas komen. Het omgekeerde

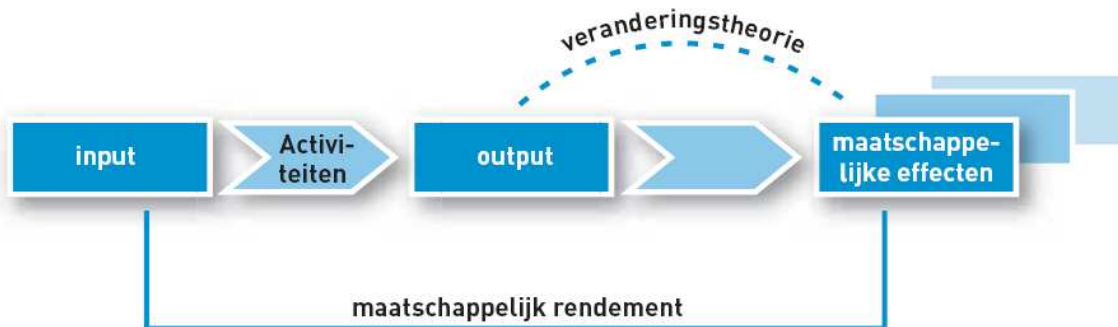
bestaat ook. Binnen deze twee extremen zijn er talrijke mengvormen, waar in min of meerdere mate ondersteuning gewenst kan zijn.

2.2. Veranderende gemeentelijke regie op het welzijnswerk

De transities veranderen de rol van de lokale overheid. De gemeente heeft meer bevoegdheden gekregen en daarmee mogelijkheden om richting te geven op het gebied van maatschappelijke ondersteuning. Richting geven door duidelijkheid te scheppen over wat we op de lange termijn willen bereiken ten aanzien van het welzijn van de inwoners van onze gemeente en de ondersteuning van hen die dit (tijdelijk) nodig hebben.

De gemeente Steenbergen is al enige tijd bezig om zich voor te bereiden op de transities. We streven hierbij naar een integrale aanpak: dit betekent een interactieve en integrale beleidsontwikkeling. Met de bedoeling een integraal aanbod van welzijnsdiensten en – activiteiten te realiseren. Uiteindelijk is het ook de bedoeling om de financiële stromen integraal te organiseren. De raad heeft in 2012 en 2013 een drietal documenten vastgesteld en zijn er daarnaast ambtelijk twee onderzoeken uitgevoerd, die van invloed zijn op het welzijnswerk.

In de drie beleidsdocumenten staan de ambities en doelstellingen benoemd die wij in onze gemeente in het sociale domein willen realiseren en de wijze waarop we de subsidieafspraken met de maatschappelijke organisaties die hier een bijdrage aan geven, vorm willen geven. Deze afspraken zijn meer op maatschappelijk effect gericht ipv activiteiten en diensten. Met het beschrijven van het maatschappelijke effect (outcome) van een bepaalde activiteit of dienst zorgen we voor een koppeling tussen beleid en welzijnsactiviteiten. Deze koppeling tussen beleid (input) en welzijnsactiviteit is gemakkelijk te beschrijven in 'als ... dan ...'-termen. Bijvoorbeeld: *als* de huismeester zichtbaar aanwezig is, *dan* voelen mensen zich veilig. Of: *als* de omgeving er door intensiever beheer schoner en heler uitziet, *dan* gedragen bewoners zich netter. Dit beschrijven van hoe te komen tot het gewenste maatschappelijke effect wordt ook wel de verandertheorie genoemd.

Het gaat om de volgende 3 beleidsnota's:

a. **Beleid Wmo-Gezondheid 2013 - 2016**

Welzijn wordt in deze nota beschreven als het welbevinden van mensen in lichamelijk en geestelijk opzicht.

Kanteling naar zelf doen en samen doen

- de informatie en toegang op het gebied van welzijn, wonen en zorg voor de burger is toegankelijk, vraaggericht, objectief en op maat;
- bewustwording op gang brengen, bij burgers om hun eigen verantwoordelijkheid te nemen en hun eigen kracht te benutten;
- zorgen dat vrijwilligerswerk een vanzelfsprekendheid blijft in onze gemeenschap.

Leefbare en levendige kernen

- op kernniveau zorgen voor een basisniveau aan functies vertaald in een voorzieningenniveau en activiteitenaanbod aangepast aan wat er nodig is per kern;
- mensen, zowel jong en oud, bewust maken van de mogelijkheden om de eigen woonsituatie te verbeteren en van passende huisvesting voorzien, zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen;
- zorgen voor een algemeen toegankelijk arrangement aan activiteiten gericht op ontmoeting, educatie en ontspanning;
- zorgen dat mensen zich verantwoordelijk voelen voor de eigen wijk;
- de toegankelijkheid en kwaliteit van het openbaar (vervoer) voor alle burgers zo veel mogelijk garanderen;
- de toegankelijkheid van de openbare ruimte en openbare gebouwen waarborgen.

Gezond leven en bewegen

- overgewicht voorkomen/ stabiliseren en bewegen bij zowel jong en oud stimuleren;
- het aantal jongeren onder de 16 een glas alcohol heeft gedronken is geminimaliseerd;
- depressie en angststoornissen bij mensen tijdig signaleren en zorgen voor hulp op maat;
- adequaat ondersteunings -en zorgaanbod voor de groep dementerende ouderen.

Vangnet op maat

- zorgen voor een arrangement van individuele en collectieve voorzieningen die burgers in staat stellen om een huishouden te voeren, zich in en om de woning en in de regio te verplaatsen en om maatschappelijk te participeren;
- zorgen dat bedreigingen in de ontwikkeling van jeugdigen vroegtijdig worden gesignaleerd en dat er een adequaat aanbod is aan opvoedingsondersteuning;
- investeren in het voorkomen van maatschappelijke uitval door vroegtijdige signalering en adequate hulp;
- willen investeren in maatschappelijk herstel van mensen die de aansluiting met de maatschappij zijn kwijtgeraakt;
- zorgen voor een zorgstructuur van 0-100 jaar, waarbij er (aan)sluitende keten in problematiek en doelgroepen ontstaat;
- zorgen voor adequate en integrale aanpak van huiselijk geweld.

Burgerparticipatie

- de Adviesraad MO betrekken bij het adviseren van gemeentelijk beleid;
- hanteren van verschillende werkvormen om een brede groep burgers te betrekken bij gemeentelijk beleid
- Social media wordt als middel ingezet om een brede groep burgers te betrekken.

b. Welzijnssubsidiebeleid 2013-2016

De gemeente Steenberg wil organisaties stimuleren om effectief en efficiënt te werken middels outcome-financiering. In een subsidieovereenkomst wordt via prestatieafspraken vastgelegd wat een instelling levert en met welk beoogd maatschappelijk effect

In deze nota zijn een aantal beleidsprioriteiten gesteld:

Zorg voor kwetsbare groepen

Bepaalde groepen hebben speciale aandacht nodig zodat op een volwaardige en zelfstandige wijze kunnen functioneren in de maatschappij. Zij dienen te worden versterkt in hun zelfstandigheid, onafhankelijkheid, sociale participatie en integratie, zodat hun positie verbeterd en zij beter kunnen deelnemen aan de samenleving.

Bieden van ontwikkelingskansen voor jeugd en jongeren

Jongeren groeien op in een samenleving en ontwikkelen zich tot volwassenen, die gezond opgroeien, hun steentje bijdragen, hun talenten ontwikkelen en plezier hebben. De gemeente is voorwaardenscheppend bij het stimuleren van jongeren om deel te nemen aan activiteiten op het gebied van sport, kunst en cultuur.

Handhaven en/of versterken sociale infrastructuur

Het geheel van maatschappelijke voorzieningen die een bijdrage kunnen leveren aan opvang, ontplooiing, ontmoeting, ontspanning, recreatie en het welzijn en de gezondheid van de inwoners van Steenberg. Door een goede sociale infrastructuur komen inwoners met elkaar in contact. Dit versterkt de sociale cohesie.

Bevorderen sport en bewegen voor alle inwoners

Sport en bewegen draagt bij aan het welzijn en de gezondheid van onze inwoners. Sportdeelname zorgt ook voor sociale samenhang binnen een vereniging en binnen een kern.

Bevorderen van de gezondheid en leefstijl

Voorlichting aan inwoners over gezondheid en een gezonde leefstijl door diverse organisaties waarbij de gezonde keuze een makkelijke keuze is, draagt bij aan het welzijn en gezondheid van onze inwoners. Ook bewegen en sportdeelname draagt bij aan een goede leefstijl en gezondheid. Ook aan het voorkomen van problematiek als eenzaamheid en depressie kunnen verenigingen en instellingen met hun activiteiten een bijdrage leveren.

c. Visie Transitie Sociaal Domein (gemeente Steenbergen en Woensdrecht)

Deze visie is vormgegeven als een integrale nota, die richting geeft aan het denken en handelen bij de transitie. De opdracht is om te komen tot een *betere en goedkopere ondersteuning van burgers bij zelfstandig participeren in de samenleving*. In dit document zijn de contouren geschetst van het sociale domein:

<u>Eigen kracht</u> Ieder is in eerste instantie verantwoordelijk voor zichzelf en voor elkaar. Professionele ondersteuning wordt ingezet wanneer de inzet van het sociale netwerk (nog) niet kan zorgen voor volwaardige participatie in de samenleving.
<u>Maatwerk</u> Een specifieke ondersteuningsvraag leidt tot een specifiek ondersteuningsaanbod.
<u>Dichtbij</u> Het signaleren, verhelder en organiseren van een ondersteuningsbehoefte vindt plaats vanuit vindplaatsen en gebiedsgerichte steunpunten.
<u>Één gezin-één plan-één regisseur</u> Meerdere ondersteuners van individu, gezin en cliëntsysteem bieden een samenhangend aanbod vanuit een sluitend netwerk.
<u>Inclusief</u> Ondersteuning gebeurt in en vanuit de samenleving en zo min mogelijk in aparte instellingen

Naast deze drie beleidsnota's zijn er ambtelijk een tweetal oriënterende onderzoeken uitgevoerd.

De informatie uit deze twee ambtelijke onderzoeken zal worden gebruikt bij de realisatie van meer samenhang in welzijn en van Welzijn Nieuwe Stijl:

1. Een oriënterend onderzoek naar mogelijkheden en draagvlak van brede welzijnsinstelling in Steenbergen: **“Orientatie Brede Welzijnsinstelling gemeente Steenbergen”**.

De gemeente Steenbergen is voor dit oriënterende onderzoek in gesprek gegaan met een aantal aanbieders van welzijnsactiviteiten en – diensten in onze gemeente:

- Stichting Welzijns Ouderen Steenbergen;
- Traverse- Vrijwilligersloket Steenbergen;
- Platform Uikeringsgerechtigden en Gehandicapten
- Vluchtelingenwerk
- Jongerenwerk
- Sportcominatiefunctionaris

Ook is gesproken met:

- Vraagwijzer – CJG, onze toegang tot het netwerk van zorg- en welzijnsaanbieders
- een aantal BWI's in Brabant om zo informatie op te doen met betrekking tot het vormgeven van een BWI.
- beleidsmedewerkers welzijn van gemeenten met een BWI, o.a. van de gemeente Woensdrecht.

Het onderzoeksrapport bevat:

- a. Een profielschets van de (door de gemeente gesubsidieerde) lokale aanbieders van welzijnsactiviteiten en – diensten. Een samenvatting hiervan is als bijlage opgenomen in dit plan van aanpak.
- b. Ambitie en draagvlak t.a.v. een brede welzijnsorganisatie: de betrokken organisaties onderschrijven de ambitie om meer samenhang te brengen in het aanbod van het welzijnswerk in Steenbergen en om dit efficiënter te organiseren.
- c. De voordelen van een BWI:
 - door het samenvoegen van een aantal organisaties kan *integraal werken* bevorderd worden
 - een versterking van het huidige welzijnswerkveld door *krachtenbundeling*
 - *professionalisering* door samenvoeging
 - versterking van de *loketfunctie*, doordat het aanbod gebundeld wordt
 - duidelijke *rolverdeling* tussen gemeente (beleid) en BWI (uitvoering)
 - een BWI kan door meer omvang, kennis en geringe afstand tot de klant meedenken op het gebied van beleid
 - doordat de onderdelen die opgaan in de BWI minder tijd hoeven te besteden aan administratie, verzekeringen, deskundigheidsbevordering etc. (doordat dit voortaan centraal door de BWI geregeld wordt) blijft er meer tijd over voor het beoefenen van de deskundigheid. Er blijft meer deskundige tijd over voor klantcontact.
- d. De mogelijke samenwerkingsopties:

A	BWI (Vrijwilligersloket, SWOS, PLUG, mantelzorgondersteuning, vluchtelingenwerk) los van Vraagwijzer / CJG.
B	BWI (bovengenoemde instellingen), nu inclusief Vraagwijzer / CJG
C	BWI inclusief Vraagwijzer / CJG, jongerenwerker en sport combinatiefunctionarissen
D	Netwerkorganisatie, de instellingen blijven gehandhaafd, een BWI maakt afspraken met verschillende partners voor de uitvoering van diensten.

2. **Onderzoek vrijwilligerswerk Steenbergen:** dit onderzoek bevat een literatuur onderzoek met betrekking tot vrijwilligers en maatschappelijke veranderingen en een enquête onder vrijwilligers in onze gemeente.

a. Samenvatting Literatuuronderzoek

- *Definitie* van vrijwilligerswerk: 'Vrijwilligerswerk is werk dat in enig georganiseerd verband, onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving (Movisie, 2012)'.
- In de sociale wetenschap wordt de term *civil society* gebruikt om een maatschappij aan te duiden waarin burgers een actieve, constructieve rol innemen.
- Het verhogen van *maatschappelijke cohesie*, die gekenmerkt wordt door gevoelens van saamhorigheid, is van groot belang. De leefbaarheid en veiligheid van de maatschappij wordt bevorderd door een hogere cohesie (Huygens & Meere, 2008). Vrijwilligerswerk wordt door verschillende wetenschappers één van de belangrijkste factoren van sociale cohesie genoemd
- De in 2007 ingevoerde Wmo is erop gericht dat iedereen mee kan doen in de maatschappij. De Wmo wordt vaak in verband gebracht met de civil society. De moderne burgers dienen zelfredzaam te zijn, een beroep te kunnen doen op de eigen omgeving en zo veel mogelijk voor elkaar te zorgen (Rijksoverheid, 2012). Kernbegrippen uit de WMO, *wederkerigheid, actief burgerschap, participatie en zelfredzaamheid*, hebben allemaal een sterke relatie tot vrijwilligerswerk.
- De nieuwe generatie vrijwilligers heeft heel andere wensen en verwachtingen dan de gevestigde generatie vrijwilligers. De gemeente dient deze *trends* te herkennen en hierop te anticiperen. Het (laten) motiveren en activeren van burgers tot het doen van vrijwilligerswerk en het (laten) ondersteunen en faciliteren van vrijwilligers zijn belangrijke taken geworden van de gemeente.
- De WMO deelt het volledige domein zorg, welzijn en wonen in negen taakvelden. In het vierde taakveld, mantelzorg en vrijwilligerswerk, wordt aandacht besteed aan de onbetaalde inzet voor elkaar. Volgens deze wet hebben gemeenten de taak vrijwilligerswerk te bevorderen en ondersteunen. De gemeente Steenbergen bevordert en ondersteunt vrijwilligers door het aanbieden van diverse diensten zoals een vrijwilligersverzekering en een vrijwilligersloket.
- In het onderzoeksrapport worden de basisfuncties van de ondersteuning van het vrijwilligerswerk benoemd, zoals beschreven in de nota "Basisfuncties lokale ondersteuning mantelzorg en vrijwilligerswerk" De basisfunctie voor lokale ondersteuning van het vrijwilligerswerk zijn tot stand gekomen door twee brainstormsessies, waarin diverse partijen uit het vrijwilligersveld en daaromheen vertegenwoordigd waren. De deelnemers kwamen onder anderen uit vrijwilligerscentrales, gemeenten (VNG), het ministerie van VWS, het SCP, vrijwilligersorganisaties, Vereniging NOV, het bedrijfsleven, CMO's en MOVISIE:

Vertalen - visie ontwikkelen op nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen en daar door interactieve beleidsvorming beleid op formuleren en uitvoering aan geven (gemeente) ; meedenken met beleidsontwikkeling, belangenbehartiging, signaleren vragen en knelpunten (organisaties).

Verbinden en makelen: de verwachtingen en belangen van de verschillende maatschappelijke spelers met elkaar verbinden, meer in het bijzonder het makelen van vraag en aanbod op terreinen die door de gemeente van speciaal belang wordt geacht.

Versterken: een effectieve lokale of regionale ondersteuningsinfrastructuur op bouwen en/of te onderhouden. (*de verzameling georganiseerde netwerken, die op een centraal punt samengebracht en vanuit een specifieke expertise vrijwilligerswerk ondersteund en onderhouden wordt*)

Verbreiden: het vrijwilligerswerk promoten en uiting geven aan de waardering van het vrijwilligerswerk

Verankeren: opgedane kennis en ervaring in het vrijwilligerswerk borgen en vastleggen: monitoren van ontwikkelingen, evalueren van projecten, vastleggen van draaiboeken en methodieken.

b. Enquête

Er is een enquête afgenomen onder 400 vrijwilligers in Steenberg, waarmee de wensen, mening en behoeften van vrijwilligers in kaart gebracht zijn. Het onderzoek geeft een beeld van de leeftijd,werksituatie, aard vrijwilligerswerk, motivatie, aantal uren, werving, beloning en opleidingsniveau van de vrijwilligers in onze gemeente.

Samenvatting van de resultaten:

In Steenberg:

- Zijn vrijwilligers *gemiddeld ouder* (hoog aantal 55 – 64 en 65 - 74 jarigen) dan de populatie vrijwilligers in Nederland.
- Doen *meer werkenden* dan niet-werkenden vrijwilligerswerk
- Besteden *niet-werkenden* gemiddeld *meer tijd* aan vrijwilligerswerk
- In gemeente Steenberg is bij een groot aantal organisaties vrijwilligers werkzaam. De gemeente waardeert de inzet van deze mensen enorm en heeft hierdoor een aantal voorzieningen getroffen om vrijwilligers te ondersteunen in hun werkzaamheden zoals een vrijwilligersverzekering en een vrijwilligersloket. Hiernaast zijn in het verleden evenementen georganiseerd ter waardering van vrijwilligers maar hieruit is niets structureels ontstaan.

2.3 Veranderend welzijnswerk

Voor het welzijnswerk betekenen de transities een heroriëntatie op hun rol en positie in deze veranderende samenleving. Tijdens de startbijeenkomst op 24 september 2013 hebben gemeente en betrokken organisaties de bouwstenen voor dit hoofdstuk benoemd.

De ambities van de 3 transities helpen om richting te geven aan de verdere ontwikkeling van het **Welzijn Nieuwe Stijl** in de gemeente Steenberg:

- Op het niveau van *de burger* vragen de transities om meer eigen verantwoordelijkheid en zelfregie: eerst zelf oplossen, samen met het sociale netwerk en andere (informele) verbanden- waaronder vrijwilligers(-organisaties). Om eigen verantwoordelijkheid, zelfregie en maatschappelijke participatie mogelijk te maken is en andere houding nodig van cliënten, (kwetsbare) burgers, maar ook van professionals, professionele organisaties en van overheden.
- Er wordt veel verwacht van *sociale steunsystemen*; mantelzorgers, burens, vrijwilligers. Zij zullen meer dan nu de zorg en ondersteuning op zich moeten nemen voor mensen die het alleen (even) niet redden.
- De *professionals* hebben hierbij de rol van actief volgen en ondersteunen waar nodig bij het inzetten van de zelfoplossend vermogen en het (eigen) sociale netwerk.
- De (vrijwilligers-)organisaties zullen keuzes maken in het bieden van specifieke en generieke voorzieningen. Maatwerk vraagt een individuele benadering, terwijl het ondersteuningsaanbod in eerste instantie generiek, collectief en informeel is en zo nodig specifiek, individueel en formeel. De professionals hebben de ruimte nodig om dit te kunnen organiseren.
- *Gemeenten* sturen op maatschappelijke ambities, die samen met burgers en organisaties geformuleerd zijn. Als opdrachtgever stimuleren zij het sociaal ondernemerschap van de welzijnsorganisaties, durven te investeren in de lange adem van preventie in plaats direct zichtbaar succes van ad hoc activiteiten.
- De *nieuwe werkwijze van professionals* richt zich vooral op het creëren van gewenst effect in plaats van het uitvoeren van een procedure of een werkwijze. Als het gewenste effect meer zelfredzaamheid is, zal de werkwijze van de professional daar ook op zijn gericht. Welke ondersteuning helpt een cliënt of burger bij het bereiken van dat doel? Hoe kan het sociale steunsysteem worden ingezet en welke rol heeft de professional in de ondersteuning van burger en steunsysteem..

Dat betekent dat een professional niet altijd automatisch naar het bestaande aanbod zal grijpen. Gezamenlijk kan tussen alle partijen be- en afgesproken worden wat de nieuwe werkwijze is (primair proces, houding, gedrag) en wat dit betekent voor individuele professionals (ook die van de gemeente) en voor de vrijwilligers.

Binnen Welzijn Nieuwe Stijl hebben vrijwilligers een belangrijke rol. En het welzijnswerk heeft een belangrijke rol bij de ondersteuning van de veranderde vraag aan en van vrijwilligers. De rol van het

vrijwilligersloket bij de ondersteuning van de vrijwilligers (- organisaties) zal in 2014 worden doorontwikkeld.

3. [Plan van aanpak](#)

De drie transities in het sociale domein zullen een verandering teweeg brengen zowel in de welzijnsvraag, het passende aanbod als de wijze van werken en samenwerken.

In grote lijnen is duidelijk wat er op ons af gaat komen. Deze opgave zal de komende jaren nog verder uitgewerkt worden. Voortschrijdend inzicht zal zorgen dat dit plan van aanpak regelmatig geactualiseerd zal worden.

In dit plan van aanpak is de term Brede Welzijnsinstelling als leidraad losgelaten. Het doel, zoals onder 3.a. geformuleerd, is leidend. De daarbij passende wijze van organiseren volgend.

Tussen september 2013 en december 2014 zullen welzijnsorganisaties en gemeente, in samenspraak met burgers, werken aan meer samenhang in het welzijnswerk en tot afspraken komen over een passende wijze van werken en samenwerken.

a. Doelstelling:

Met een vernieuwde wijze van werken en samenwerken een samenhangend, bij de Steenbergse situatie passend, aanbod van welzijnsactiviteiten organiseren, waarmee de beoogde maatschappelijk effecten worden gerealiseerd.

b. Kader

De drie beleidsnota's die onder hoofdstuk 2.2 zijn genoemd, bevatten doelstellingen die anticiperen op de kanteling in denken en doen die de drie transities vragen van burgers, (vrijwilligers-) organisatie en overheid. De doelstellingen van deze reeds vastgestelde beleidsnota's en van de mogelijk nog komende beleidsnota's in het sociale domein, die betrekking hebben op het welzijnswerk, zullen leidend zijn bij de realisatie van de onder 3.a genoemde doelstelling.

Het zelfde geldt voor de bakens van **Welzijn Nieuwe stijl**, ook deze zijn leidend bij het realiseren van de onder 3.a. genoemde doelstelling

: (<http://www.invoeringwmo.nl/onderwerpen/bakens-welzijn-nieuwe-stijl>)

- o Gericht op de vraag achter de vraag
- o Gebaseerd op de eigen kracht van de burger
- o Direct er op af
- o Formeel en informeel in optimale verhouding
- o Doordachte balans van collectief en individueel
- o Integraal werken
- o Niet vrijblijvend, maar resultaatgericht
- o Gebaseerd op ruimte voor de professional

c. Partners samenhang in welzijn

- o Stichting Vluchtelingenwerk Steenbergen
- o Platform Uitkeringsgerechtigden en Gehandicapten –
- o Traverse – Vrijwilligersloket –
- o Stichting Welzijn Ouderen Steenbergen –
- o St. Vraagwijzer – CJG (Adviesraad MO, Allerczorg, ANBO, ANGO, CIZ, DAT, Gemeente Steenbergen, GGD, GGZWNB, KBO, MEE, NSWAC, SWOS, PCOB, PLUG, Privazorg, Sensor, Stadlander, SDW, Surplus, tanteLouise-Vivensis, Traverse, TWB, WS Dinteloord, Bureau Jeugdzorg, Just,)
- o Gemeente
- o Jongerenwerk
- o Sportcombinatiefunctionarissen
- o Overige niet-gesubsidieerde organisaties met welzijnsactiviteiten of – diensten in de gemeente Steenbergen: zoals :
 - Vrijwilligersorganisaties
 - Woningbouwcorporaties
 - Zorginstellingen
 - Scholen
 - Sociale werkplaatsen
 - Burgers / cliëntvertegenwoordigers
 - Maatschappelijke organisaties
- o Politie

d. Acties plan van aanpak

	Wat	Wanneer	Wie
1.	Startbijeenkomst: <ul style="list-style-type: none"> - Aanleiding en doelstelling - Plan van aanpak - Vervolgafspraken: werkgroep 	September 2013	Vraagwijzer-CJG; SWOS;Traverse VWL; PLUG; Vluchtelingenwerk;gemeente Steenbergen
2.	Accorderen plan van aanpak “Samenhang in Welzijn; opgenomen in subsidieafspraken 2014	Oktober 2013	college en organisaties
3.	Overzicht van aanbod en samenhang welzijnsdiensten en – activiteiten (incl. aanbod niet door de gemeente gesubsidieerde organisaties) Opmerking: De betrokken organisaties hebben aangegeven dat de profielschets, zoals beschreven in het onderzoeksrapport “Oriëntatie BWI, onjuistheden bevat, een vertekend beeld geeft en op bepaalde punten is achterhaald. Daarom zal bij het overzicht een geactualiseerde profielschets worden gegeven.	Januari 2014	Werkgroep
4.	Overzicht beoogde maatschappelijke effecten van het samenhangende aanbod	April 2014	Werkgroep
5.	Uitvoeringsplan realisatie nieuwe wijze van	September	Werkgroep

	<p>samenwerken en de organisatie hiervan.</p> <p>Opmerking: De voordelen van de organisatievorm BWI, zoals beschreven in het onderzoeksrapport "Oriëntatie BWI", worden door de betrokken organisaties benoemd als voordelen van meerdere organisatievormen. Deze voordelen zullen dan ook als criteria gelden voor de nieuwe, meest effectieve en efficiënte, manier van werken en samenwerken.</p> <p>Betrokken organisaties zijn van mening dat een nieuwe organisatie oprichten en inrichten geen garantie geeft op een betere samenwerking. Naar alle waarschijnlijkheid vraagt het op- en inrichten van een nieuwe organisatie meer tijd en energie dan verwacht, die beter ingezet kan worden aan een verbeterde werkwijze van samen hang in welzijn. Daarnaast vragen de veranderingen als gevolg van de transities in het sociale domein van de organisatie van het welzijnswerk dat deze mee kan bewegen met de veranderende welzijnsvraag.</p>	2014	
<u>6.</u>	Accorderen uitvoeringsplan	Oktober 2014	College en organisaties
<u>7.</u>	Nieuwe wijze van samenwerking en de organisatie hier van opgenomen in subsidieafspraken 2015	December 2014	organisaties

e. Organisatie

Voor de uitwerking en uitvoering van het plan van aanpak wordt een werkgroep samengesteld vanuit de partners. Hierin werken (een vertegenwoordiging van) de organisaties samen aan het realiseren van een samenhangend aanbod van welzijnsdiensten en – activiteiten en een bijpassende, meest effectieve en efficiënte, organisatievorm. Waar nodig en mogelijk worden burgers betrokken bij de planvorming. De adviesraad MO zal tevens worden betrokken.

Bijlage 1 “Samenhang in Welzijn”: profielschets welzijnsorganisaties

<i>Stichting Welzijn Ouderen (SWOS)</i>
<p>SWOS is in 2012 ontstaan uit een fusie tussen de Stichting Ouderenwerk Steenbergen [SOS] en de Stichting Cultureel Ouderenwerk Steenbergen [SKOS]. De doelgroep van de SWOS zijn ouderen in gemeente Steenbergen vanaf 55+, maar in de praktijk is het grootste deel van de klanten 70+.</p> <p>De SWOS verzorgt een aantal diensten in gemeente Steenbergen:</p> <ul style="list-style-type: none">- Organiseren van activiteiten, bijvoorbeeld bewegen voor ouderen of computercursussen- Plusbus, vervoer voor ouderen.- Maaltijdzorg- Alarmering- Mantelzorgondersteuning
<i>Vrijwilligersloket (Traverse)</i>
<p>In Steenbergen biedt Traverse twee diensten aan: het AMW en het Vrijwilligersloket. Traverse verzorgt het AMW al tientallen jaren in gemeente Steenbergen en een aantal jaren ook het Vrijwilligersloket. Dit loket is, nadat het in 2007 is opgericht door gemeente Steenbergen, in 2010 overgedragen aan Traverse. Traverse streeft naar een gezond klimaat in de samenleving. Door het verminderen van sociaal isolement en het stimuleren van sociale integratie en leefbaarheid in de gemeenschap. De werkwijze van Traverse kenmerkt zich door oplossingsgericht werken en staat open voor het meegaan met maatschappelijke ontwikkelingen</p>
<i>Platform Uitkeringsgerechtigden en Gehandicapten (PLUGG)</i>
<p>PLUG is een welzijnsorganisatie die uitkeringsgerechtigden ondersteunt bij het invullen van formulieren. PLUG ondersteunt met name ouderen bij het invullen van belastingaangifte formulieren, formulieren ten behoeve van huur- of zorgtoeslag en overige bezwaarschriften</p>
<i>Vluchtelingenwerk</i>
<p>Het vluchtelingenwerk in Steenbergen valt onder de overkoepelende organisatie Vluchtelingenwerk Nederland. Voorheen heette het vluchtelingenwerk Stichting Bevordering Vluchtelingenwerk Steenbergen [SVBS]. Het vluchtelingenwerk zet zich in voor de bescherming van asielzoekers en vluchtelingen. Dit doen ze door persoonlijke steun en belangenbehartiging bij bijvoorbeeld toelating. Ze bieden naar eigen zeggen verschillende vormen van maatschappelijke begeleiding.</p> <p>De visie van vluchtelingenwerk is vluchtelingen onafhankelijk maken van hulp. Het bevorderen van de zelfredzaamheid van vluchtelingen staat hierbij centraal.</p>
<i>Vraagwijzer-CJG</i>
<p>Vraagwijzer- CJG is een loket waar burgers in de gemeente Steenbergen terecht kunnen met al hun</p>

vragen over wonen, welzijn, inkomensondersteuning, zorg en belangenbehartiging. Vraagwijzer-CJG is een samenwerkingsverband tussen een aantal partners in deze sectoren

Vraagwijzer biedt ondersteuning aan de burger, zodat deze zo lang mogelijk zelfstandig deel kan blijven nemen aan de maatschappij. Vraagwijzer wil handvatten aanbieden of andere organisaties introduceren om door middel van begeleiding te zorgen dat de klant de regie blijft houden over het eigen zelfstandige bestaan.

Bij het CJG kunnen ouders, kinderen, jongeren tot 23 jaar en professionals terecht met vragen over opgroeien en opvoeding.

Jongerenwerk

De gemeente Steenbergen heeft een actieve jongerenwerker die zich inzet voor het welzijn van de jongeren in Steenbergen met laagdrempelige, lichte hulp, wat bijvoorbeeld jongeren in verbinding kan brengen met hulpverlening. In Steenbergen richt de jongerenwerker zich met name op het ambulante jongerenwerk. De jongerenwerker heeft een signalerende en verbindende functie.

De gemeente Steenbergen richt het jongerenwerk op talentontwikkeling. De eigen verantwoordelijkheid en kansen van de jongeren vergroten. Dit wordt bijvoorbeeld gedaan door het zoeken naar zinvolle vrije tijdsbesteding. Jongerenwerk heeft een dienstverlenende functie, dus richt zich niet primair op zorgverlening. Het dienstverlenende karakter kenmerkt zich door een planmatige, vraaggerichte en op participatie gerichte werkwijze.

Sportcombinatiefunctionarissen

Met de lancering van de maatregel 'impuls brede scholen, Sport en Cultuur' zijn zogenaamde combinatiefunctionarissen geïntroduceerd. De functionarissen leggen verbindingen tussen onderwijs, sport en cultuur. Als doelen worden gesteld het uitbreiden van het sport en cultuuraanbod op scholen, het stimuleren van sport, kinderen enthousiasmeren lid te worden van een sportvereniging en bevordering van actieve cultuurparticipatie. Steenbergen heeft sinds 2012 twee sportcombinatiefunctionarissen, één voor het basisonderwijs en één voor het voortgezet onderwijs. Deze functionarissen richten zich specifiek op sport, het aspect cultuur wordt verzorgd door een andere partij. De functionarissen hebben verschillende werkvelden, de een richt zich op het primaire basisonderwijs, de ander op het voortgezet onderwijs, op het naschoolse aanbod en op het jongerenwerk. De sportcombinatiefunctionarissen zijn in dienst bij Match sportdetachering, maar zijn werkzaam in de gemeente Steenbergen.